

2 NIRF Ranking: हिमाचलस्य प्राचीनतमः विश्वविद्यालयः शीर्ष-१०० मध्ये अपि नास्ति, IIT Mandi इत्यस्य दीर्घकूर्दनम्

3 ढलीतः सैन्यपर्यन्तं चतुष्पत्तिमार्गः आन्तर्भूमिमार्गः सेतुभिः च गमिष्यति; पर्वतच्छेदनं न भविष्यति - विक्रमादित्यसिंहः

4 श्रावणमासे गोकर्णः पुनः पूर्ववत् सप्ताहक्रमेण कथाम् उक्तवान्, ते श्रोतारः च पुनः तत् श्रुतवन्तः।

सुभाषितम्

निर्विषेणापि सर्पेण,
कर्तव्या महती फणा।
विषं भवतु वा माऽभूत्,
फणटोपो भयङ्करः॥

भावार्थः- सांप विषैला न होने पर भी फन जरूर उठाता है, अगर वह ऐसा भी ना करें तो लोग उसकी रीड को कुचल कर तोड़ देंगे।

प्रतिदिनं नवीनतमं
हिमसंस्कृतवार्ताः
दैनिकवार्तापत्रं प्राप्यर्थं
7876636263
Whatsapp संख्या मध्ये
नमो नमः लिखन्तु

To get the latest
[himsanskritvartah](http://himsanskritvartah.com)
Daily Sanskrit Newspaper
every day, write Hello on
7876636263 Whatsapp

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ताः
दैनिकपत्रे व्याकरणात्मक-
अशुद्धिनां कृते सम्बद्धाः
पत्रकाराः लेखकाश्च
उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः
हिमसंस्कृतम् प्रकाशनम्
जसवं कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे
कस्बा कोटला, जिला कांगड़ा हि.प्र.
पत्रव्यवहारसङ्केतः- १७७१११

युकेनदेशे शान्तिं कर्तुं
भारते शुल्कं आरोपयितुं
आवश्यकम् -ट्रम्पः

हिमसंस्कृतवार्ताः। अमेरिकीराष्ट्रपतिः डोनाल्ड ट्रम्पस्य प्रशासनेन न्यायालयस्य प्रतिवेदनेषु संवेतना दत्ता यत् भारतसहितस्य अनेकदेशेषु आरोपितशुल्कं हत्वा अमेरिकादेशस्य व्यापारप्रतिकारः भविष्यति, विदेशेषु शान्तिस्थापनार्थं प्रयत्नाः दुर्बलाः भविष्यन्ति। सर्वोच्चन्यायालये पञ्जीकृते प्रतिवेदेन अमेरिकीसॉलिसिटर जनरल् जॉन् सायरः न्यायाधीशैः एतानि कर्तव्यानि निर्वहयितुम् निवेदनं कृतवान्, ये निम्नन्यायालयेन अवैधरूपेण घोषिताः आसन् ट्रम्प-प्रशासनेन उक्तं यत्, रूस-युकेन-युद्धस्य विषये प्रचलितं राष्ट्रिय-आपातकालस्य निवारणाय वयं भारते अधुना एव शुल्कं आरोपितवन्तः, यतः भारतं रूसी-ऊर्जा-उत्पादानाम् क्रयणं कुर्वन् अस्ति। युकेनदेशे शान्तिं कर्तुं भारते शुल्कं आरोपयितुं आवश्यकम् आसीत्।

कृषि-मन्त्रिणा शिवराज सिंह चौहानेन पञ्जाबे जलोद्योगस्थितिः समीक्षिता

हिमसंस्कृतवार्ताः - पञ्जाबराज्यस्य कृषि मन्त्री शिवराजसिंह चौहानः कृषिकार्यमन्त्री गम्भीरतया जलप्लावितस्य सीमा-राज्यस्य वर्तमानस्थितिं अवलोकयितुं पञ्जाब-राज्यं प्राप्तवान्। पञ्जाब-राज्यस्य राज्यपालः गुलाब-चन्द-कटारियाः अमृतसर, पठानकोट, गुरुदासपुर, तरन तारन, फ़िरोजपुर इत्येतेषु पञ्चसु सर्वाधिकप्रभावितमण्डलेषु जलप्लावनस्य स्थितिं विषये विस्तृतं प्रतिवेदनं केन्द्रीयमन्त्रिणे समर्पितवान्। केन्द्र-राज्य-सर्वकारस्य सम्बद्ध-अधिकारिणः समीक्षा-सभायां आहूताः। ततः पूर्वं चौहानः अमृतसर-गुरुदासपुर-कपूरथला-ग्रामान् अपि गतवान्।

जीएसटी संशोधनेन
स्वास्थ्यसेवा सर्वेषां कृते
अधिका सुलभा भविष्यति
स्वास्थ्यमन्त्री जयप्रकाशः

स्वास्थ्यमन्त्री जयप्रकाश नड्डा अवदत् जीएसटी संशोधनेन स्वास्थ्यसेवा सर्वेषां कृते अधिका सुलभा भविष्यति। एतेन निर्धनानाम् मध्यमवर्गं च प्रति सर्वकारस्य प्रतिबद्धता पुनः पुष्टा जाता सः अवदत्। स्वास्थ्यमन्त्री जयप्रकाशः नड्डा इत्यनेन उक्तं यत् वस्तु सेवाकार-जीएसटी-संशोधनेन स्वास्थ्यसेवायाः व्ययः न्यूनीभविष्यति, जनानां जीवनं च परिष्कृतं भविष्यति। जनसंचारमाध्यमेषु नड्डामहोदयेन उक्तं यत् जीएसटीसंशोधनं निर्धनानां मध्यमवर्गस्य च प्रति सर्वकारस्य प्रतिबद्धतां प्रतिबिम्बयति। सः अवदत् यत् कर्करोगस्य, दुर्लभरोगाणां च चिकित्सासहितस्य षट्त्रिंशत् जीवनरक्षकौषधानां जीएसटी शून्यप्रतिशतं यावत् न्यूनीकृतम्। नड्डा अवदत् यत् स्वास्थ्यं जीवनबीमा च जीएसटीतः मुक्तं कृतम्। औषध-चिकित्सा उपकरण-निदान-विषये अपि जीएसटी-इत्येतत् न्यूनीकृतम् इति सः अवदत्। नड्डामहोदयः अवदत् यत् एषः निर्णयः सर्वेषां कृते सुलभायाः स्वास्थ्यसेवायाः महत् सोपानम् अस्ति।

जीएसटी-परिषदा सर्वसम्मत्या दैनन्दिन-उपयोगस्य अनेकेषां वस्तूनां दरे न्यूनतायै अनुमोदनं कृतम्

हिमसंस्कृतवार्ताः - जीएसटी-परिषदा सर्वसम्मत्या दैनन्दिन-उपयोगस्य अनेकेषां वस्तूनां दरे न्यूनतायै अनुमोदनं कृतम्। येन अधिकांशतः वस्तूनि, सेवाः च न्यूनार्धतया भवेयुः। परिषद् अप्रत्यक्षकरप्रणालीं पञ्च प्रतिशतं, द्वादश प्रतिशतं, अष्टादश प्रतिशतं, अष्टाविंशति प्रतिशतं च इत्थं चतुर्थीयसंरचनया सरलीकृत्य पञ्च प्रतिशतं अष्टादश प्रतिशतं च द्विस्तरीयसंरचनायाम्। पीएचडीसी वाणिज्यसङ्घस्य अध्यक्षः हेमन्तजैनः अवदत् यत् जीएसटी संशोधनं सर्वकारस्य

द्विपक्षीया रणनीतिः अस्ति। या सामान्यजनस्य जीवनं सुलभं करिष्यति तथा च उद्योगस्य कृते जीएसटी प्रक्रियां सरलां करिष्यति। भारतस्य एसोसिएटेड वाणिज्य-उद्योगसङ्घस्य महासचिवः मनीपर्सिघलः अवदत् यत् जीएसटी-संशोधनेन नूतने देशे उत्पादनं निवेशं च वर्धयिष्यते। तमालेः, विलासवस्तूभिः च सहितानां विशिष्टानां वस्तूनां कृते चत्वारिंशत् प्रतिशतस्य अतिरिक्तः स्तरः प्रवर्तितः अस्ति। नवदिल्ली-नगरे जी. एस. टी. परिषदः सम्मेलनस्य अनन्तरं प्रसारमाध्यमान् सम्बोधयती केन्द्रीय वित्तमन्त्री निर्मला सीतारमणः अवदत् यत् नूतनानि मूल्यानि अस्य मासस्य द्वाविंशतिः दिनाङ्कात्, नवरात्र्याः प्रथमदिवसात् प्रवर्तन्ते। येन स्वातन्त्र्यदिने प्रधानमन्त्रिणः नरेन्द्रमोदीवर्यस्य जी. एस. टी. कृते दीपावलि-उपहारस्य प्रतिज्ञां पूरयति।

भारतस्य सिङ्गापुरस्य च मध्ये
पञ्च संधिपत्राणि हस्ताक्षरितानि

हिमसंस्कृतवार्ताः - प्रधानमंत्री नरेन्द्रमोदी सिङ्गापुरस्य प्रधानमन्त्रिणा लारेन्स वोङ्ग इत्यनेन सह वार्ताम् कृतवान्, भारतस्य सिङ्गापुरस्य च मध्ये पञ्च संधिपत्राणि हस्ताक्षरितानि। भारतं सिङ्गापुरं च अद्य सिविल एवियेशन नागरिकविमाननं, स्पेस आन्तरिक्षं, कौशलविकासं, डिजिटलसम्पत्त्याः नवीनीकरणं, इति विषयक पञ्चसन्धिषु हस्ताक्षरं कृतवन्तौ। नवदेहल्यां प्रधानमन्त्रिणः नरेन्द्रमोदिनः सिङ्गापुरस्य प्रधानमन्त्रिणः लारेन्स-वोङ्गस्य च मध्ये वार्तायां पञ्च-संधयः जाताः। मोदी अवदत् यत् आतङ्कवादविषये उभयोः देशयोः एकान्यचिन्ता अस्ति। सः अवदत् यत् आतङ्कवादविरुद्धं एकीकृत्य युद्धं कर्तुं सर्वेषां मानवीयदेशानां कर्तव्यम् इति उभयोः देशयोः मतम्। मोदिना प्रोक्तं यत्

उभौ देशौ आसियान देशानां सहयोगाय, हिन्द-प्रशान्त-क्षेत्रे-शान्तये स्थिरतायैः च संयुक्ता दृष्ट्या अग्रेसराः सन्ति। उभौ नेतारौ जे. एन. पोर्ट पी. एस. ए. मुम्बई टर्मिनल (वि. एम. सि. टी.) इत्यस्य द्वितीयस्य चरणस्य उद्घाटनम् अकुरुताम्। प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी तथा सिङ्गापुरस्य प्रधानमन्त्री लारेन्स वोङ्गवर्यः जे. एन. पोर्ट पी. एस. ए. मुम्बई टर्मिनल (वि. एम. सि. टी.) इत्यस्य द्वितीयस्य चरणस्य उद्घाटनम् अकरोत्। केन्द्रीय-नौवहन-जलमार्ग-मन्त्रिणः सर्वानन्द सोनोवाल वर्यः उद्घाटने अंतर्जालिय-माध्यमेन सम्मिलितः, महाराष्ट्रस्य मुख्यमन्त्री देवेन्द्र फड्णिसः, केन्द्रीय-नौवहन-जलमार्ग-राज्य-मन्त्रीः शान्तनु-ठाकुरः च नवी मुम्बई-नगरे उद्घाटने उपस्थितौ उपस्थिताः सन्।

NIRF Ranking: हिमाचलस्य प्राचीनतमः विश्वविद्यालयः शीर्ष-100 मध्ये अपि नास्ति, IIT Mandi इत्यस्य दीर्घकूर्दनम्

हिमसंस्कृतवार्ता: - कार्यालयीयः प्रतिनिधिः।

भारतीयप्रौद्योगिकीसंस्थानम् मण्डी (IIT) इत्यनेन राष्ट्रियसंस्थागतक्रमाङ्कनरूपरेखायां (NIRF-2025) दीर्घकूर्दनम् कृतम् अस्ति। अपरपक्षे हिमाचलप्रदेशविश्वविद्यालयः, सरदारपटेलविश्वविद्यालयः मण्डी च चिकित्सा-दन्तचिकित्सा-महाविद्यालयाः च अस्मिन् क्रमाङ्कने स्वस्थानं न स्थापयितुं शक्तवन्तः। समग्रवर्गे IIT Mandi इत्यनेन स्वस्य क्रमाङ्कनं सुदृढं कृतम्, शूलिनीविश्वविद्यालयः सोलनम् (Shoolini University Solan) अस्मिन् समये अपि क्रमाङ्कने स्वनाम पञ्जीकरणं कर्तुं सफलः अभवत्। केन्द्रीय शिक्षामन्त्रिणा धर्मेन्द्रप्रधानेन गुरुवासरे एनआईआरएफ रैंकिंग्-२०२५ इति प्रकाशितम्। क्रमाङ्कनं कुलम् १७ वर्गेषु प्रकाशितम् अस्ति, येषु समग्रविश्वविद्यालयमहाविद्यालयसंशोधनसंस्था अभियांत्रिकी इत्यादयः सन्ति। अधुना एनआईआरएफक्रमाङ्कनस्य साहाय्येन छात्राः देशस्य सर्वोत्तममहाविद्यालयस्य चयनं कर्तुं शक्नुवन्ति।

एते विश्वविद्यालयाः शीर्ष-१०० वर्गे

श्रेणी, संस्थानम्, श्रेणी-2024, श्रेणी-2025
शीर्ष-100 समग्र, आईआईटी मण्डी, 72 58
शीर्ष-100 श्रेणी, शूलिनी विश्वविद्यालय 70, 69
शीर्ष-100 अभियांत्रिकी, आईआईटी मण्डी, 31, 26
शीर्ष-१०० अभियांत्रिकी, शूलिनी विश्वविद्यालय, १२, ९.
शीर्ष-100 अभियांत्रिकी, एनआईटी हमीरपुर, 97
शीर्ष-100 प्रबन्धनं, आईआईएम, 57, 51
शीर्ष-100 भैषजः, शूलिनी, 30, 44
शीर्ष-40 वास्तुकला एवं योजना, एनआईटी हमीरपुरं, 32, 30
शीर्ष-40 विधि, राष्ट्रीयविधि विश्वविद्यालयः, -- 34
शीर्ष-40 कृषि एवं संबद्धक्षेत्रं, नौणी विश्वविद्यालयः, 18, 20
शीर्ष-40 कृषि एवं संबद्धक्षेत्रं, पालमपुरम्, 19, 29

एतेषु स्थानं नास्ति

हिमाचलस्य शीर्ष-५० सार्वजनिकविश्वविद्यालयाः, शीर्ष-३ मुक्तविश्वविद्यालयाः, शीर्ष-३

कौशलविश्वविद्यालयाः च श्रेण्यां स्थानं न प्राप्तम्। एतत् विहाय हिमाचलस्य शीर्ष-१०० महाविद्यालयाः, शीर्ष-५० शोध-महाविद्यालयाः, शीर्ष-१० नवीनता, शीर्ष-१० एसडीजी-वर्गे स्थानं न प्राप्तम्। हिमाचलस्य अपि Top 50 Medical, Top-40 Dental इत्यत्र स्थानं न प्राप्तम्।

एतत् क्रमाङ्कनस्य दशमं संस्करणम् अस्ति

राष्ट्रियसंस्थागतक्रमाङ्कनरूपरेखायाः एतत् दशमं संस्करणम् अस्ति। विगतकेभ्यः वर्षेभ्यः एनआईआरएफ-क्रमाङ्कनेन कुलम् १७ वर्गानां एतत् क्रमाङ्कनं प्रकाशितम् अस्ति। एतदर्थं प्रथमं पञ्जीकरणं क्रियते। अस्मिन् समये १४,१६३ महाविद्यालयाः एतत् श्रेणीं प्राप्तवन्तः।

हिमाचलविश्वविद्यालयः तथा सरदारपटेलविश्वविद्यालयः शीर्ष-100 तः बहिः

राज्यसर्वकारः शिक्षायां गुणात्मकपरिष्कारार्थं कठोरपदं गृह्णाति। अनेकाः नूतनाः कार्यक्रमाः आरब्धाः येन शिक्षायां गुणात्मकः परिष्कारः भवितुम् अर्हति। विद्यालयशिक्षणे अस्य उत्तमाः परिणामाः दृष्टाः सन्ति। अपरपक्षे उच्चशिक्षायां कोऽपि परिष्कारः न अभवत्। हिमाचलप्रदेशविश्वविद्यालयशिमला, सरदारपटेलविश्वविद्यालयमण्डी च कस्मिन् अपि वर्गे शीर्षशतस्थानं प्राप्तुं न शक्तवन्तौ। उभयम् अपि सर्वकारीयक्षेत्रस्य विश्वविद्यालयौ स्तः। हिमाचलप्रदेशविश्वविद्यालयः अस्य राज्यस्य प्राचीनतमः विश्वविद्यालयः अस्ति। गतवारं अपि क्रमाङ्कनस्य शीर्ष-१०० मध्ये बहिः आसीत्। अनेन पुनः एकवारं सर्वकारीयक्षेत्रे शिक्षायाः गुणवत्तायाः विषये प्रश्नाः उत्पन्नाः। हिमाचले ६ चिकित्साविश्वविद्यालयाः २ चिकित्साविश्वविद्यालयाः च सन्ति। तथैव ५ दन्तचिकित्साविश्वविद्यालयाः अपि सन्ति।

Mandi News - हिमाचलस्य आपदः कारणेन देवाः अपि आहताः, ऋषिपराशरः देव बरनागं निवारणार्थं स्वभवनम् आहूतवान्

हिमसंस्कृतवार्ता: - लघ्वीकाशी मण्डी। देवभूमिहिमाचले आपत्त्या देवी-देवताः अपि आहताः भवन्ति। अत्र लक्षशः जनानां देवी-देवतासु अपारः विश्वासः श्रद्धा च वर्तते, एतादृश्यां परिस्थितौ यदा कदापि जनसमुदायस्य उपरि एतादृशी आपदा भवति तदा देवी-देवताः अपि तस्य निवारणार्थं स्वदेवनीत्यानुसारं संस्कारादिकार्यं कुर्वन्ति, येन तस्य निवारणं कर्तुं शक्यते। मण्डीमण्डलस्य मण्डीराज्यस्य च कुलदेवता ऋषिपराशरः अपि प्राकृतिकविपदः कारणेन आहतः भूत्वा तस्याः निवारणप्रक्रियाम् आरब्धवान् अस्ति। श्री देवर्षिपराशरस्य अर्चकः तीर्थराजः अकथयत् यत् देवपराशरस्य विशेषनिमंत्रणे देव-रीति-नीतेः अंतर्गतं अस्याः प्राकृतिकापदः समाधानाय स्मोरज्वालापुरस्य क्षेत्रस्य मुख्यदेवता श्री देवबरनागः आवाहितः अस्ति। देवबरनागः ५ सितम्बर अर्थात् २१ भाद्रपदे प्रविष्टके बान्धी ग्रामस्य पराशरमहाराजस्य मूलकोटी अर्थात् भण्डारं प्राप्स्यति तथा च रात्रौ देवस्य जागरणस्य आयोजनं भविष्यति। परदिने 6 सितम्बर दिनाङ्के देवबरनागस्य सन्निध्ये श्रीदेवपराशरस्य मूलभवने विधिना रीति-नीत्यानुसारं अनुष्ठानं करिष्यते।

श्री देवबरनागः महर्षिपराशरस्य संकटमोचकः

ज्ञातव्यं यत् श्री देवबरनागः महर्षिपराशरमहाराजस्य संकटमोचकः अभवत्, अद्यापि सैव अस्ति। एतत् इतिहासे स्पष्टतया उक्तम् अस्ति। राजकीययुगे यदा यदा मण्डीराज्ययुगे संकटः भवति स्म तदा तदा देवबरनागः पराशरमहाराजस्य आदेशानुसारं तस्य समाधानं करोति स्म। कोरोनायुगे अपि यदा सम्पूर्णं देशे विश्वे च संकटः आसीत् तदा अपि देव बरनागः उक्तवान् आसीत् यत् यदि पराशरऋषिः आदेशं ददाति अनुज्ञां च ददाति तर्हि सः मण्डीमण्डलं गत्वा संस्कारानुसारं तस्य समाधानं करिष्यामि इति। परन्तु तत्कालीनपरिस्थितिं दृष्ट्वा तथा च विधिदृष्ट्या सम्भवं न जातम् इति कारणतः देवपराशरः तादृशं किमपि आदेशं वा अनुमतिं वा न दत्तवान्। उल्लेखनीयं यत् मण्डी रियासतस्य ऋषिपराशरस्य, सुकेत रियासतस्य देव कामरुनागस्य च बड़ादेवस्य स्थितिः अस्ति। मण्डीराजपरिवारस्य कुलदेवता इति अतिरिक्तं ऋषिपराशरः अद्यपर्यन्तं मण्डीराज्यस्य रक्षणस्य सुरक्षायाश्च दायित्वं निर्वहति।

भरमौरतः ५०० भक्ताः चम्बानगरं प्रति प्रस्थिताः,

३५ वृद्धाः, रोगिणः च सुरक्षितरूपेण विमानयानेन वाहिताः

हिमसंस्कृतवार्ता:- चम्बा। मणिमहेशयात्रायां गतानां भक्तानां सुरक्षितरूपेण निष्कासनार्थं जिलाप्रशासनेन व्यापकाभियानं प्रारब्धम्, यस्य निरीक्षणं स्वयं मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुखः करोति। तस्य निर्देशानुसारम् गुरुवासरे जिलाप्रशासनचम्बाद्वारा भरमौरतः चम्बापर्यन्तं प्रायः ५०० भक्तानां वाहनद्वारा परिवहनस्य कार्यम् आरब्धम्। मार्गे केषुचित् स्थानेषु मार्गस्य क्षतिः भवति इति कारणतः भक्तानां पादचालनं करणीयं भवति। मुख्यमन्त्रिणः निर्देशानुसारं जिलाप्रशासनेन तेषां सुरक्षां सुनिश्चित्य पर्याप्तसुरक्षाबलं नियोजितम् अस्ति। एतदतिरिक्तं मार्गे भक्तानां कृते निःशुल्कं भोजनं जलं,

निःशुल्कवाहनादि आवश्यकसुविधाः व्यवस्थापिताः येन तेषां कृते कस्यापि प्रकारस्य असुविधायाः सम्मुखीकरणं न भवेत्। राज्यसर्वकारस्य प्रवक्ता अवदत् यत् मण्डलप्रशासनेन प्रतिकूलवातावरणस्य मध्ये लघुचक्रविमानेन ३५ रोगिणः वृद्धाः च भक्ताः सुरक्षितरूपेण चम्बानगरं वाहिताः। अस्य कृते चक्रविमानेन सप्त चक्राणि कृतानि। वायुसेनायाः Mi-17 चक्रविमानम् अपि पठानकोट-नगरे स्थितम् अस्ति, परन्तु ऋतोः प्रतिकूलतायाः कारणात् उड्डयनं सम्भवं न जातम्। सः अवदत् यत् राजस्वमन्त्री जगतसिंहनेगी विगतचतुर्थे दिनेषु धरातले स्थित्वा स्वयं उद्धारकार्यक्रमस्य निरीक्षणं कुर्वन् अस्ति। सः चम्बातः भरमौरं पदातिना आगतः, तत्रत्यानां भक्तानां सुरक्षां सुनिश्चित्य दिवावात्रौ नियोजितः अस्ति। राज्यसर्वकारः राज्यस्य जनानां तथा आगन्तुकानां भक्तानां पर्यटकानां च जीवनस्य सम्पत्तेः च सुरक्षायै प्रतिबद्धः अस्ति तथा च एतदर्थं सर्वकारेण अनेकानि प्रभावयुक्तानि पदानि गृहीतानि।

शिक्षकदिवस:- सर्वेभ्यः शिक्षकेभ्यः हिमसंस्कृतवार्ता परिवारपक्षतः शिक्षकदिवसस्य हार्दिक्यः शुभकामनाः

डॉ.अमनदीपशर्मा

डॉ.मनोजशैलः

डॉ.नरेन्द्रराणा

शास्त्री शिवा

डॉ.अमितशर्मा

डॉ.शिवकुमारः

ठाकुरराजेशः

जगदीशडाभी

हिमसंस्कृतवार्ता: डॉ. नरेन्द्रराणा सिरमौर: ।

गुरु ब्रह्मा गुरु विष्णु, गुरु देवो महेश्वरः ।

गुरु साक्षात् परब्रह्म, तस्मै श्री गुरुवे नमः ।

विश्वस्य अनेकेषु देशेषु शिक्षकाणां (गुरुणां) विशेषसम्मानं दातुं शिक्षकदिवसस्य आयोजनं भवति। केषुचित् देशेषु अवकाशदिवसः अस्ति, केषुचित् देशेषु कार्यं कुर्वन्तः अयं दिवसः आचरन्ति। भारतस्य पूर्वाष्ट्रपतिः डॉ. सर्वपल्ली राधाकृष्णनस्य जन्मदिवसः

(५ सितम्बर) भारते शिक्षकदिवसरूपेण आचर्यते। विश्वस्य १०० तः अधिकेषु देशेषु विभिन्नेषु तिथौ शिक्षकदिवसः आचर्यते। देशस्य प्रथमः उपराष्ट्रपतिः डॉ. राधाकृष्णन् तमिलनाडुराज्यस्य तिरुमणिग्रामे ब्राह्मणपरिवारे १८८८ तमे वर्षे सितम्बरमासस्य ५ दिनाङ्के जन्म प्राप्नोत्। सः बाल्यकालात् एव पुस्तकपठनप्रेमी आसीत्, स्वामीविवेकानन्दात् च बहु प्रभावितः आसीत्। राधाकृष्णनस्य मृत्युः १९७५ तमे वर्षे अप्रेलमासस्य १७ दिनाङ्के चेन्नैनगरे अभवत्।

ढलीतः सैजपर्यन्तं

चतुष्पंक्तिमार्गः आन्तर्भौममार्गैः
सेतुभिः च गमिष्यति;
पर्वतच्छेदनं न भविष्यति -
विक्रमादित्यसिंहः

हिमसंस्कृतवार्ता: - शिमला। आपदातः पाठं गृहीत्वा ढलीतः सैजपर्यन्तं निर्मितं चतुष्पंक्तिमार्गं आन्तर्भौममार्गैः सेतुभिः च गमिष्यति। अस्मिन् चतुष्पंक्तिमार्गे पर्वतच्छेदनं न भविष्यति। यत्र-यत्र आवश्यकता भवति तत्र तत्र वैज्ञानिकप्रौद्योगिकी स्वीक्रियते। एतत् चतुर्मासस्य डीपीआर-मध्ये समाविष्टं भविष्यति। अधुना एव केन्द्रसर्वकारेण अस्य चतुर्मासस्य सिद्धान्ततः अनुमोदनं दत्तम् अस्ति। एतदर्थं प्रायः १४५२ कोटिरुप्यकाणां व्ययः भविष्यति। लोकनिर्माणमन्त्री विक्रमादित्यसिंहः अवदत् यत् पर्वतं समतलक्षेत्रेषु च भूमिकर्तनपद्धतिः भिन्ना अस्ति। किरतपुर-मनाली चतुष्पंक्तिमार्गः व्यास-नद्याः पार्श्वे निर्मितः अस्ति। भूमौ मज्जति। चतुर्मासस्य अनेकस्थानेषु क्षतिः भवति। पर्वताः स्फुटन्ति। चतुष्पंक्तिमार्गः पतनेन मलिनतायाः कारणेन निरुद्धः भवति। चतुर्मासस्य निर्माणे १० कोणेषु पर्वताः छिन्नाः आसन् यदा केन्द्रीयभूतलपरिवहनमन्त्री नितिनगडकरी इत्यनेन एतस्य चतुष्पंक्तिमार्गस्य निरीक्षणं कृतम् तदा सः निर्माणकम्पन्योः कार्यविषये अपि प्रश्नान् उस्थापितवान्। सः अवदत् यत् प्राकृतिक आपदाः कारणेन लोकनिर्माणविभागस्य २३०० कोटिरुप्यकाणां हानिः अभवत्। मार्गाः भग्नाः, सेतुः पतितः। सः अवदत् यत् सः अधुना एव चम्बा-नगरं गतवान्। अत्र बहूनि क्षेत्राणि परस्परं विच्छिन्नानि सन्ति। मार्गेषु पुनः पुनः भूस्खलनं भवति। सम्प्रति हिमाचले १६३८ मार्गाः निरुद्धाः सन्ति। गुरुवासरस्य सायं यावत् ६५० मार्गाः उद्घाटिताः भविष्यन्ति। सम्प्रति राज्ये ८१० यन्त्राणि स्थापितानि सन्ति। विभागेन १७० डोजर जेसीबीयानानि स्थापितानि सन्ति। सः अवदत् यत् अस्मिन् समये विधानसभातः केन्द्रं प्रति प्रस्तावः प्रेषितः यत् हिमाचलं राष्ट्रिय आपदा इति घोषयितुं शक्यते। अपेक्षा अस्ति यत् हिमाचलं केन्द्रात् आश्रयसंकुलं प्राप्स्यति। सः अवदत् यत् जीएसटी-दरद्वयस्य निर्धारणेन हिमाचलस्य लाभः भविष्यति।

Himachal News - ग्रामीणमूलसंरचनानां पुनर्निर्माणार्थं राज्यसर्वकारेण मनरेगानियमेषु शिथिलीकरणं कृतम्

हिमसंस्कृतवार्ता: - शिमला । राज्ये मानसूनस्य कारणेन महतीं क्षतिं दृष्ट्वा हिमाचलप्रदेशसर्वकारेण मनरेगायाः नियमेषु शिथिलीकरणं कृत्वा आश्रयपुनर्वासकार्ये समये एव सुनिश्चितं कर्तुं निर्णयः कृतः। एतेन ग्रामीणक्षेत्रेषु जीविकायाः वास्तविकावयक्तानुसारं, एतेषु क्षेत्रेषु क्षतिग्रस्तमूलमूलसंरचनानां पुनर्स्थापनार्थं अतिरिक्तकार्यं कर्तुं शक्यते। मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुखः अवदत् यत् राज्यस्य अत्यधिकवृष्टिः, आकस्मिकजलप्रलयः, मेघविस्फोटः, भूस्खलनं च इति कारणेन महती हानिः अभवत्। कृषि-उद्यानक्षेत्रं, पशुपालनं,

ग्रामीणमूलसंरचना च प्रतिकूलरूपेण प्रभाविता अस्ति। सः आश्वासनं दत्तवान् यत्, प्रभावितानां कृते सर्वकारः यथाशक्ति साहाय्यं कर्तुं प्रतिबद्धः अस्ति। राज्ये पुनर्निर्माणकार्यं त्वरितरूपेण कर्तुं उपायुक्तेभ्यः ग्रामसभायाः पूर्वानुमोदनस्य प्रतीक्षां विना मनरेगा-अन्तर्गतं नवीनकार्यस्य अनुमोदनं कर्तुं अधिकारं दत्तवन्तः। प्रतिकूल-परिस्थितिषु एतादृशीः सभाः कर्तुं व्यावहारिकरूपेण न शक्यन्ते। एतत् मनसि कृत्वा पश्चात् ग्रामसभा, पंचायत समिति, जिला परिषद् इत्यस्मात् उत्तर-अनुमोदनं प्राप्तं भविष्यति। मुख्यमन्त्री घोषणां कृतवान् यत् उपायुक्तः अधुना भूमि विकासपरियोजनासहितं सर्वेषां श्रेणीनां कार्याणां अनुमोदनं कर्तुं समर्थः भविष्यति तथा च तदर्थं प्रतिग्रामपञ्चायतस्य २० कार्याणां पूर्वसीमा अपि शिथिलतां प्राप्ता अस्ति। तदतिरिक्तं भूमि विकासपरियोजनानां व्यक्तिगतकार्यस्य वित्तीयसीमा प्रतिलाभार्थिनः एकलक्षरूप्यकात् द्विलक्षरूप्यकाणि यावत् वर्धिता अस्ति। सः अवदत् यत् एष उपक्रमः न केवलं क्षतिग्रस्तग्रामीणसंरचनानां पुनर्निर्माणे सहायकः भविष्यति अपितु अस्मिन् आह्वानपूर्णे समये ग्रामजनानां कृते जीविकायाः अवसराः अपि सृजति। सः अवदत् यत् राज्यसर्वकारः आपदापीडितानां जनानां कृते आश्रयप्रदानार्थं प्रतिबद्धतया सह कार्यं कुर्वन् अस्ति

"लौकिकन्यायकोशः"मलिनदर्पणन्यायः"

दर्पणः स्वयमेव स्वच्छः भवति। परन्तु यदि उपरि धूलिः प्राप्ता तर्हि मलिन एव दृश्यते। एवं मनुष्यः स्वयम् उत्तमः सन् अपि दुष्टसंसर्गस्य कारणेन दुष्टः भवति। एवं गुणदोषाः संसर्गतः जायन्ते इति भावः। यथा- प्रायेण उत्तममध्यमाधमगुणाः संसर्गतः जायन्ते। (भर्तृहरिः- नीतिशतके ५८)

**डा. वर्षा प्रकाश टोणगांवकर
पुणे/ महाराष्ट्रम्**

डॉ.कमलकान्तः
प्रदेशाध्यक्षःडॉ.अमनदीपशर्मा
राज्यमहासचिवःशास्त्री लोकपालः
प्रदेशकोषाध्यक्षः

**शिक्षकदिवसस्य
शुभकामनाः
शास्त्री दीपकुमारः
जिलाध्यक्षः, हिमाचल
संस्कृतशिक्षकपरिषद् कांगड़ा**

राज्यस्तरीययोगासनप्रतियोगितायां महेन्द्रसिंहरावतः प्राचार्येण सत्कृतः

हिमसंस्कृतवार्ताः, कुलदीपमैन्दोला।

रामनगरम्। पीएन्जीराजकीय-स्नातकोत्तरमहाविद्यालयस्य स्नातकोत्तरयोगकक्षायाः छात्रो रावत-महेन्द्रसिंहः राज्यस्तरीयायां योगासनप्रतियोगितायां विजयश्रियं वृत्तवान्। हर्षस्य विषयोऽयं यत् पञ्चविंशत्युत्तरद्विसहस्रतमे वर्षे सेप्टेम्बरमासस्य प्रथमे दिनाङ्के देहरादूननगरे समायोजितायां षष्ठ्याम् उत्तराखण्डीयराज्यस्तरीयायां पुरुषवर्गयोगासनप्रतियोगितायाम् अयं युवकः स्वकौशलं प्रादर्शयत्। अस्यां प्रतियोगितायां तेन पादाग्रसन्तुलने स्वर्णपदकं हस्तसन्तुलने च रजतपदकं विजित्य न केवलं योगविभागस्य अपितु सकलस्य महाविद्यालयस्य गौरवं वर्धितम्। योगविभागस्य प्रशिक्षको डाक्टर कापडि-मुरलीधरः सूचितवान् यत् शीघ्रमेव महेन्द्रो राष्ट्रियस्तरीयायां प्रतियोगितायां स्वयोगनैपुण्यं प्रदर्शयिष्यति। स्मर्तव्यं यत् इतः पूर्वमपि महेन्द्रसिंहो जनपदस्तरीयायां प्रतियोगितायां स्वर्णपदकद्वयं प्राप्तवानासीत्। यदा विजयी छात्रो रावत-महेन्द्रसिंहो महाविद्यालयमागतस्तदा प्राचार्यः प्राध्यापकः पाण्डे-महेन्द्रचन्द्रः क्रीडाप्रभारी डाक्टर योगीशचन्द्रः डाक्टर शङ्करमण्डलः योगप्रभारी डाक्टर सुमनकुमारः डाक्टर शुक्ल-मूलचन्द्रः योगप्रशिक्षकश्च डाक्टर कापडि-मुरलीधरः तस्य सादरं स्वागतं चक्रुः स्मृतिचिह्नं च प्रदाय सम्मानितवन्तः।

अस्याः सिद्धेः श्रेयः रावत-महेन्द्रसिंहः स्वकीययोगप्रशिक्षकाय डाक्टर कापडि-मुरलीधरायैवर्पयत्। सः अवदत् यत् गुरुवर्यस्य कुशलमार्गदर्शनेनैव मयेयं सफलता लब्धा येन पातञ्जलयोगसूत्रोक्तं स्थिरसुखमासनमिति सूत्रं साक्षात्कृतम्। उल्लेखनीयं यदस्मिन् वर्षे डाक्टर कापडि-मुरलीधरस्य मार्गदर्शने सप्त छात्राः राज्यस्तरीयायाम् अस्यां प्रतियोगितायां भागमगृह्णन् सर्वेषामेव प्रदर्शनम् उत्कृष्टमासीत्। महाविद्यालयस्य प्राचार्यः प्राध्यापकः पाण्डे-महेन्द्रचन्द्रो विजेतारं छात्रमभिनन्द्य राष्ट्रियप्रतियोगितायै शुभकामनाः प्राददात् तस्योज्ज्वलभविष्यं च कामितवान्। योगविभागस्य प्रभारी डाक्टर शुक्ल-मूलचन्द्रः डाक्टर सुमनकुमारश्चावदताम् यद्योगविभागस्य छात्रा निरन्तरं योगक्षेत्रे प्रशंसनीयं कार्यं कुर्वन्तः सन्ति। तौ पदकविजेतारं महेन्द्रमभिनन्द्य अग्रिमाः शुभकामना दत्तवन्तौ। अस्मिन्नवसरे क्रीडाप्रभारी डाक्टर योगीशचन्द्रो डाक्टर शङ्करमण्डलश्च उपस्थितौ आस्ताम्॥

चन्द्रग्रहणः

वर्षस्य द्वितीयः चन्द्रग्रहणः सितम्बर मासस्य सप्तमे दिनांके भारतदेशे दृश्यते, सूतकः अपि मान्यः भविष्यति। खगोलविदनुसारं चन्द्रग्रहणस्य आरम्भः 7 सितम्बर रात्रौ 9:58 वादने भविष्यति, समापनं च 8 सितम्बर रात्रौ 1:26 वादने

भविष्यति। अस्य अवधिः समग्रेण प्रायः 3 होरा 28 निमेषाः भविष्यन्ति। सूतकः चन्द्रग्रहणात् 9 होरापूर्वं भवति। अतः 7 सितम्बरदिने मध्याह्ने 12:19 वादने सूतकस्य आरम्भः भविष्यति, यावत् ग्रहणस्य समापनं 8 सितम्बर रात्रौ 1:26 वादने। हिन्दूधार्मिकमान्यतानुसारं ग्रहणः सूतकः च अशुभः मन्यते। अस्मिन्नेव समये पूजा, हवनं, विवाहः, गृहमेलनं, भोजनपाकः, भोजनं, नखच्छेदनं, श्मश्रुच्छेदनं च वर्जनीयम्। तत्रैव भगवन्नामस्मरणं, स्नानदानं, ग्रहणानन्तरं गङ्गाजलस्य प्रसारणं च शुभं मन्यते। धार्मिकदृष्ट्या ग्रहणः विशेषावधानकालोऽस्ति, किन्तु वैज्ञानिकदृष्ट्या एषा अद्भुत-खगोलीयघटना, यां सामान्यजनाः अपि स्वचक्षुषा द्रष्टुं शक्नुवन्ति।

कुणाल पाण्डेय मोतिहारी नगरस्य संस्कृतशिक्षकः

श्रीमद्भागवतप्रवचनम्- २८

असमप्रदेशीयः विज्ञानशिक्षकः, नारदोपाध्यायः

श्रावणमासे गोकर्णः पुनः पूर्ववत् सप्ताहक्रमेण कथाम् उक्तवान्, ते श्रोतारः च पुनः तत् श्रुतवन्तः। नारद! अस्याः कथायाः समाप्त्यवसरे यत् जातं, तत् शृणु। तत्र भक्तपूर्णेः विमानैः सह भगवान् समागतः। सर्वतः जयजयकाराणां, नमस्काराणां च महान् ध्वनिः समुद्भूतः। भगवान् स्वयं हर्षितः सन् पाञ्चजन्यशङ्खं निनादितवान्, एवं गोकर्णेन सह आलिङ्ग्य, हृदयेन संयोज्य च तम् आत्मसदृशं विहितवान्। सः क्षणाद्वि अन्यान् सर्वान् श्रोतृन्पि मेघसमानं, श्यामवर्णीयान्, पीतकौशेयधारिणः, किरीटकुण्डलिनः च कारितवान्। एवं प्रकारेण भगवत्कृपया सर्वे श्रोतारः सुन्दरतया विभूषिताः जाताः। तस्मिन् ग्रामे शुनकचाण्डालादयः यावन्तः प्राणिनः आसन्, ते सर्वेऽपि गोकर्णस्य अनुकम्पया विमानानि आरूढवन्तः। एवं यत्र योगिनः गच्छन्ति, तत्रैव, अर्थात् भगवद्भाम प्रति ते सम्प्रेषिताः अभवन्। एवं प्रकारेण भक्तवत्सलः भगवान् श्रीकृष्णः कथाश्रवणात् प्रसन्नः सन्, गोकर्णं सहैव नीत्वा च, स्वगोपबालप्रियं गोलोकधाम

प्रति प्रस्थितवान्। पुराकाले यथा अयोध्यावासिनः भगवता श्रीरामेण सह साकेतधाम प्रति गतवन्तः आसन्, तथैव भगवान् श्रीकृष्णः एतान् सर्वान् योगिदुर्लभं गोलोकधाम प्रति नीतवान्। यस्मिन् लोके सूर्यस्य, चन्द्रमसः एवं सिद्धानामपि न कदापि गतिः स्यात्, तत्रैव ते श्रीमद्भागवतकथाश्रवणस्य प्रभावात् गतवन्तः।

नारदवर्य! सप्ताहयज्ञद्वारा कथाश्रवणेन यथा उज्ज्वलफलं सञ्चितं भवति, तद्विषये अस्माभिः किं वा वक्तव्यम्? ये स्वकर्णपुटेन गोकर्णस्य कथायाः एकाक्षरस्यापि कदाचित् पानं कृतवन्तः, ते पुनः मातृगर्भं नागच्छन्। यां गतिं जनाः केवलं पवन-जल-पर्णादिकं भुक्त्वा शरीरस्य शोषणेन, बहुकालपर्यन्तं विहितायाः घोरतपस्यायाः आचरणेन, एवं योगाभ्यासेन च प्राप्तुं न शक्नुयुः, तामेव गतिं ते सप्ताहश्रवणेन सहजतया हि प्राप्तुमर्हन्। अस्य परमपवित्रस्य इतिहासस्य पाठं, चित्रकुटे विराजमानः मुनीश्वरः शाण्डिल्यः अपि ब्रह्मानन्दे मग्नः सन् कुर्वन्नस्ति। कथा इयमत्यन्तं पवित्रास्ति। सकृत् श्रवणेन हि समस्तपापराशिः भस्मीभवति। यदि भागवतग्रन्थोऽयं श्राद्धकाले पठ्यते, तर्हि अनेन पितृगणः महतीं तृप्तिं प्राप्नुयात्, तथा नित्यपाठेन च मनुष्यः मोक्षं लभेत, नात्र सन्देहः इति, शुभम्।

(माहात्म्यम् - ०५/७८-९० इति

पञ्चपुराणोत्तरखण्डान्तर्गतेभागवतप्रवचनमिति

भावानुवादे श्रीमद्भागवतमाहात्म्ये

गोकर्णमीश्वरर्पणं नाम पञ्चमीऽध्यायः

सम्पूर्णः।।। नमो भगवते वासुदेवाय।।

।।श्रीकृष्णार्पणमस्तु।।

मार्गे तयाऽभूत् मम मेलनं हे मार्गे हा तेन सह आमिलं हे

(Sanskrit Version of Hindi film song-
राहों में उनसे मुलाकात हो गई")

M - मार्गे तयाऽभूत् मम मेलनं हे
मार्गे तयाऽभूत् मम मेलनं हे
यतः भयमासीत् तदेव भूयाद्वे
F - मार्गे हा तेन सह आमिलं हे
मार्गे हा तेन सह आमिलं हे
यतः भयमासीत् तदेव भूयाद्वे
हा हा हा हा...आ हा हा हा हा ---- (०२)
F - अक्षोः धाराः प्रवहन्ति आ प्रावृडिव
M - त्वं समास्से हत्सु मे ही स्यान्दता इव
F - अक्षोः धाराः प्रवहन्ति आ प्रावृडिव
M - त्वं समास्से हत्सु मे ही स्यान्दता इव
F - सन्ततं प्रेम्णः आ वर्षणं वर्षन्ते
सन्ततं प्रेम्णः आ वर्षणं वर्षन्ते
M - यतः भयमासीत् तदेव भूयाद्वे
F - हा हा हा हा...आ हा हा हा हा --
M - मार्गे तया सह अहम् आमिलं हे
F - मार्गे हा तेन सह आमिलं हे
MF - यतः भयमासीत् तदेव भूयाद्वे
F - हा हा हा हा...आ हा हा हा हा ---- (०३)
रचयिता - डॉ. रुरुकुमारमहापात्रः (अध्यापकः)
राष्ट्रियसंस्कृतविश्वविद्यालयः, तिरुपतिः

सन्ततं त्वां सदा इह प्राप्स्याम्यहम्
जीवं हि तारा-वरयानमाऽस्ते
जीवं हि तारा-वरयानमाऽस्ते
यतः भयमासीत् तदेव भूयाद्वे
हा हा हा हा...आ हा हा हा हा ---- (०२)
F - अक्षोः धाराः प्रवहन्ति आ प्रावृडिव
M - त्वं समास्से हत्सु मे ही स्यान्दता इव
F - अक्षोः धाराः प्रवहन्ति आ प्रावृडिव
M - त्वं समास्से हत्सु मे ही स्यान्दता इव
F - सन्ततं प्रेम्णः आ वर्षणं वर्षन्ते
सन्ततं प्रेम्णः आ वर्षणं वर्षन्ते
M - यतः भयमासीत् तदेव भूयाद्वे
F - हा हा हा हा...आ हा हा हा हा --
M - मार्गे तया सह अहम् आमिलं हे
F - मार्गे हा तेन सह आमिलं हे
MF - यतः भयमासीत् तदेव भूयाद्वे
F - हा हा हा हा...आ हा हा हा हा ---- (०३)
रचयिता - डॉ. रुरुकुमारमहापात्रः (अध्यापकः)
राष्ट्रियसंस्कृतविश्वविद्यालयः, तिरुपतिः